

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1152

Vragen van de leden **Bushoff** (GroenLinks-PvdA) en **Beckerman** (SP) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *de aangespannen arbitragezaak tegen de Staat van Shell en ExxonMobil* (ingezonden 15 februari 2024).

Antwoord van Staatssecretaris **Vijlbrief** (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 5 maart 2024).

Vraag 1

Kent u het bericht «Shell en Exxon spannen arbitragezaak aan tegen de staat» (FD, 13 februari 2024)?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u uitleggen waarom het niet gelukt is om tot een definitief akkoord te komen met ExxonMobil en Shell? Over welke punten kon geen overeenstemming worden bereikt?

Antwoord 2

In 2018 hebben Shell en ExxonMobil een akkoord gesloten met de Staat over het sluiten van het Groningenveld, de afhandeling van schade en versterken en de financiële afwikkeling van het gasgebouw (het Akkoord op Hoofdlijnen, hierna: AoH). In 2019 is het Interim Akkoord (hierna: IA) gesloten om de gaswinning sneller af te kunnen bouwen. In de Kamerbrief van 17 mei 2022 over de openbaarmaking van achterliggende nota's inzake het Norg Akkoord ben ik uitgebreid ingegaan op de gesloten overeenkomsten en de lopende discussies.²

In 2022 en 2023 zijn verkennende gesprekken gevoerd met Shell en ExxonMobil over een mogelijke totaalafpraak. Gedurende de overleggen is gebleken dat er aanzienlijke verschillen in positie bestaan tussen de Staat en beide bedrijven. Shell en ExxonMobil hebben in hun brief van 4 december 2023 de voorkeur uitgesproken om de gesprekken voort te zetten ondanks de

¹ FD, 13 februari 2024, Shell en Exxon spannen arbitragezaak aan tegen de staat (fd.nl/bedrijfsleven/1507448/shell-en-exxon-spannen-arbitragezaak-aan-tegen-de-staat).

² Kamerstuk 33 529, nr. 1026

juridische procedure over hetzelfde onderwerp die zij in december gestart zijn.³ Het kabinet beziet momenteel nog wat deze nieuwe arbitrage betekent voor de gesprekken met Shell en ExxonMobil over een totaalaafpraak. *«de vaststelling en betaling van de vergoeding die de Staat onder het AoH en IA verschuldigd is; de impact van de verliezen die NAM via GasTerra heeft geleden; de voorwaarden en beperkingen die in het AoH zijn overeengekomen ten aanzien van de doorbelasting aan NAM van kosten voor de schadeafhandeling en versterkingsopgave; de specifieke transparantie- en controleverplichtingen met betrekking tot voornoemde kosten zoals overeengekomen in het AoH; de afspraak in het AoH dat zonder productie van gas uit het Groningenveld van NAM geen capaciteit zal worden gevraagd; de afspraak in het AoH over het vervallen van de garanties die door Shell en ExxonMobil zijn verstrekt met het oog op de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld; het leegproduceren van de ondergrondse gasopslag in Norg; en de relatie tussen de nieuwe financiële afspraken die in het AoH met de Staat zijn gemaakt en het voornemen van de Staat om op grond van de Wet tijdelijke solidariteitsbijdrage een solidariteitsbijdrage aan NAM op te leggen.»*

Vraag 3

Kunt u garanderen dat deze arbitragezaak niet tot een versoering of vertraging van de toch al moeizame schadeafhandeling en versterking voor gedupeerden zal leiden?

Antwoord 3

Ik kan u verzekeren dat de discussies tussen de NAM of Shell en ExxonMobil over de kosten geen enkel effect hebben op de uitvoering van de schadeafhandeling en versterkingsoperatie. Na de afspraken die in 2018 zijn gemaakt is de NAM volledig uit de schadeafhandeling en versterkingsoperatie gehaald.

Vraag 4

Deelt u de mening dat het schaamteloos is van Shell en ExxonMobil, die miljarden hebben verdiend aan de gaswinning in Groningen, terwijl er als gevolg meer dan 122.000 huizen schade hebben opgelopen en 20.000 mensen gezondheidsproblemen, nu niet hun verantwoordelijkheid nemen in recht doen aan Groningen: Schadeafhandeling, versterking en de ereschuld inlossen?

Antwoord 4

Ik vind het zeer belangrijk dat Shell en ExxonMobil zich houden aan de gemaakte afspraken en hun verantwoordelijkheid nemen. Shell en ExxonMobil hebben immers een belangrijke rol gespeeld bij de gaswinning in Groningen en de afspraken die de Staat met deze bedrijven heeft gemaakt vanaf 2018 weerspiegelen deze rol.

Vraag 5

Hoe groot is de kostenpost tot nu toe door het niet volledig betalen van de rekening van Shell en ExxonMobil voor schade, versterken en compensatie voor gedupeerden?

Antwoord 5

Voor schade heeft NAM alle facturen en heffingen voldaan; er zijn geen opstaande rekeningen voor schade. Tegelijkertijd lopen er wel juridische procedures over het doorbelasten van de kosten voor de schadeafhandeling. Er is voor de versterkingsoperatie aan NAM een bedrag van in totaal circa € 1,1 miljard in rekening gebracht. Daarvan is bijna de helft nog niet voldaan door NAM.⁴ Ook lopen er juridische procedures over het doorbelasten van de kosten voor de versterkingsoperatie.

Ik wil nogmaals benadrukken dat het niet volledig betalen van de facturen voor de versterking in Groningen en de juridische procedures die zijn aangespannen door de NAM geen gevolgen hebben voor de schadeafhandeling en versterking.

³ Bijlage bij Kamerstuk 33 529, nr. 1212

⁴ Zie de bijlage bij Kamerstuk 33 529, nr. 1172

Vraag 6

Wat zijn de (apparaat)kosten die de staat, IMG en NCG de afgelopen jaren hebben gemaakt voor de extra verantwoordingsbureaucratie die nodig is om rekeningen naar Shell en ExxonMobile te sturen?

Antwoord 6

De uitvoeringskosten van de schade- en versterkingsoperatie worden op grond van de Tijdelijke wet Groningen betrokken bij de heffingen aan NAM en zijn gebaseerd op de jaarverslagen van het IMG en de NCG.

De kosten die de Staat, het IMG en de NCG zelf maken om de heffingen te kunnen verantwoorden, zijn een noodzakelijk gevolg van het publiek afhandelen van schade en de afspraken die hierover met de NAM zijn gemaakt.

Ik heb geen overzicht van de precieze kosten die mijn ministerie maakt in verband met de doorbelasting, mede omdat de betreffende ambtenaren zich ook bezig houden met andere dossiers die gerelateerd zijn aan de schadeafhandeling en versterkingsopgave.

Vraag 7

Waarom praat u nog met bedrijven als Shell en Exxonmobil die geen enkele verantwoordelijkheid lijken te voelen voor de schade die ze hebben aangericht, zoals u aangeeft in uw brief van 13 februari?⁵ Deelt u de mening dat gesprekken met zulke immorele bedrijven dienen te worden opgeschort en dat ze bestrijd dienen te worden in een rechtszaak? Waarom is er een arbitragezaak en geen rechtszaak?

Antwoord 7

Zoals aangegeven bij het antwoord op vraag 2 beziet het kabinet momenteel nog wat deze nieuwe arbitrage betekent voor de gesprekken met Shell en ExxonMobil.

In het Akkoord op Hoofdlijnen is afgesproken dat geschillen tussen partijen beslecht worden door arbitrage bij het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI). Hier is voor gekozen omdat dit in het verleden ook zo afgesproken was binnen het gasgebouw. Daarbij zijn partijen overeengekomen dat het vonnis openbaar kan worden gemaakt (behoudens bedrijfsgevoelige informatie).⁶

Vraag 8

Bent u het met deze leden eens dat ongeacht de afloop van de arbitragezaak Shell en ExxonMobil recht moeten doen aan Groningen en fatsoenlijk bijdragen schadeafhandeling, versterking en de ereschuld inlossen? Oftewel hun rechtvaardige deel dienen mee te betalen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Tijdens het commissiedebat van 22 juni 2023, heb ik naar aanleiding van de motie Nijboer over «een belastingheffing op de olies als een extra bijdrage van deze bedrijven» toegezegd om de opties voor een brede heffing te onderzoeken. Deze opties worden nu in kaart gebracht. Ik kom hier binnenkort bij uw Kamer op terug.

Vraag 9

Bent u bereid, om mocht de arbitragezaak in het nadeel van de Nederlandse Staat uitvallen, andere manieren te verkennen waarop Shell en ExxonMobil gedwongen kunnen worden om mee te betalen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

In het Akkoord op Hoofdlijnen is afgesproken dat geschillen tussen partijen beslecht worden door arbitrage volgens het arbitragereglement van het Nederlands Arbitrage Instituut («NAI reglement»).⁷ Volgens artikel 53 van dit reglement is een arbitraal vonnis bindend.

⁵ Kamerstuk 33 529, nr. 1212

⁶ Artikel 7.4 van het Akkoord op Hoofdlijnen, bijlage bij Kamerstuk 33 529, nr. 493

⁷ Artikel 7.4 van het Akkoord op Hoofdlijnen, bijlage bij Kamerstuk 33 529, nr. 493

Vraag 10

Zijn er gerichte belastinginstrumenten, zoals eerder de overwinstenheffing, die gericht deze bedrijven kunnen belasten? Bent u bereid desnoods dwang toe te passen, zoals dat eerder ook gebeurde tijdens de bankencrisis, om te zorgen dat Shell en Exxon hun bijdrage leveren? Zo ja, op welke termijn zouden deze instrumenten ingezet kunnen worden?

Antwoord 10

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 8 kom ik hier binnenkort op terug.

Vraag 11

Zou u deze vragen zo snel mogelijk kunnen beantwoorden? In ieder geval ruim voor 6 maart 2024?

Antwoord 11

Ja.